

บทที่ ๓
การลดค่าเงินบาท



ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

เงินตราต่างประเทศ คือ สกุลเงินตราของประเทศหนึ่งที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนหรือรัฐบาลในอีกประเทศ ประเทศต่าง ๆ ในโลก ได้มีการติดต่อซื้อขายสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ระหว่างกัน ซึ่งในแต่ละประเทศที่ทำการค้าขายกันก็มีสกุลเงินตราของประเทศตนเอง ทำให้ต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราจากสกุลหนึ่งไปยังอีกสกุล เพื่อสามารถนำไปชำระหนี้ระหว่างประเทศได้ ประเทศต่าง ๆ จึงกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรารับใช้ภายในประเทศ

ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ก็คือราคาของสกุลเงินตราหนึ่งเมื่อคิดเทียบเป็นเงินตราอีกสกุล ซึ่งถือเป็นราคาสำคัญ เพราะทำหน้าที่เชื่อมโยงระบบราคาของสองประเทศเข้าด้วยกัน ทำให้พ่อค้าสามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าในสองประเทศได้ เช่น สมมติเดิมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ เป็น ๒๐ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาเงินบาทลดค่าลง ทำให้ราคาสินค้าออกของไทยเมื่อคิดเทียบเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ มีราคาถูกลง ในทางตรงข้าม สินค้าออกของสหรัฐฯ เมื่อคิดเทียบเป็นเงินบาทจะแพงขึ้น ด้วยเหตุนี้ อัตราแลกเปลี่ยนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศด้วย

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศนั้น จะเหมือนกับการกำหนดราคาสินค้าทั่วไป คือสินค้าอาจมีหลายราคาและราคาเคลื่อนไหวตามอุปสงค์อุปทานของตลาด อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราก็มีอยู่หลายอัตรา ซึ่งราคาของเงินตราจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของเงินตราสกุลนั้น ๆ เช่นถ้าอุปสงค์ในเงินดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น ราคาของเงินดอลลาร์สหรัฐ ในรูปเงินบาทจะสูงขึ้น หรือเงินบาทในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ จะมีค่าน้อยลง นั่นคือถ้าจากเดิมอัตราแลกเปลี่ยนเป็น ๒๐.๐๔ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาอุปสงค์ในเงิน

ดอลลาร์สหรัฐ.เพิ่มขึ้น อัตราแลกเปลี่ยนจะเปลี่ยนไปเป็น ๒๐.๑๐ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. เป็นต้น

วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ แบ่งเป็น

๑. อัตราแลกเปลี่ยนคงที่หรือตายตัว (Fixed Exchange Rate) เป็นระบบที่แต่ละประเทศจะกำหนดค่าเสมอภาคสกุลเงินตราของประเทศตนเทียบกับทองคำหรือสกุลเงินตราหลัก ภายใต้ระบบนี้อัตราแลกเปลี่ยนสามารถเคลื่อนไหวขึ้นลงได้ภายในช่วงที่กำหนดไว้ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แยกออกดังนี้

ก. ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) เป็นระบบที่ประเทศต่าง ๆ ใช้กันก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบบนี้ จะต้องมีทุนสำรองเงินตราเป็นทองคำเพียงอย่างเดียว เช่น สหรัฐกำหนดให้เงิน ๑ ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๒๔๗ ออนซ์, อังกฤษกำหนดให้เงิน ๑ ปอนด์มีค่าเท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๖๘๔ ออนซ์ และเมื่อเอาเงินตราสองสกุลเทียบกันโดยผ่านทองคำ จะได้อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ปอนด์เท่ากับ ๒.๔๐ ดอลลาร์สหรัฐ. ซึ่งอัตรานี้จะถูกกำหนดไว้ตายตัว เรียกว่า mint rate

ข. ระบบมาตรฐานปรัวรรตทองคำ (วันรักซ์ มิ่งมณีนาคิน ๒๔๒๔: ๔๕) ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Exchange Standard) จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund, IMF) ประเทศต่าง ๆ จะกำหนดค่าเงินของตนเทียบกับทองคำ หรือเงินสกุลอื่นที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้* ระบบนี้ได้เริ่มใช้หลังสงครามโลกครั้งที่สอง หรือภายหลังที่ระบบมาตรฐานทองคำไม่สามารถแก้ปัญหาสภาพคล่องทางการเงินได้ อัตราที่กำหนดด้วยวิธีนี้จะถูกกำหนดไว้ตายตัวเช่นกัน แต่สามารถปล่อยให้เคลื่อนไหวขึ้นลงได้ภายในช่วง (support point) ไม่เกินร้อยละ ๑ นั่นคือจะมีช่วง upper support point และ lower support point ซึ่งประเทศสมาชิกต้องพยายามรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนตลาดให้อยู่ในช่วง support point ดังกล่าว โดยผ่านกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Equalization Fund) ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลในประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนทางการและอัตราแลกเปลี่ยนตลาดมีความใกล้เคียงกัน

* ได้แก่ เงินดอลลาร์สหรัฐ. และเงินปอนด์สเตอร์ลิงเท่านั้น

๒. อัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงเสรี (Flexible Exchange Rates) เป็นระบบที่มีอัตราแลกเปลี่ยนตลาดเพียงอย่างเดียว รัฐบาลไม่ต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทางการ ระบบนี้จะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวขึ้นลง ตามอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ นั่นก็คือ ณะระดับอัตราแลกเปลี่ยนต่าง ๆ อุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเท่ากันเสมอ ถ้าอุปสงค์และอุปทานไม่เท่ากันก็จะมีการปรับตัวในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเอง เช่น ถ้าประเทศไทยมีการส่งสินค้าเข้าจากสหรัฐฯมาก แต่ส่งสินค้าออกไปสหรัฐฯน้อย ทำให้เกิดอุปสงค์เงินดอลลาร์สูง. มากขณะที่อุปทานเงินดอลลาร์สูง. น้อย เงินดอลลาร์สูง. จะมีค่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินบาท อัตราแลกเปลี่ยนจึงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องใช้เงินบาทมากขึ้น เพื่อซื้อเงินดอลลาร์สูง. จำนวนเท่าเดิม และในทางกลับกัน ถ้าประเทศไทยมีการส่งสินค้าออกไปสหรัฐฯมาก แต่ส่งสินค้าเข้าจากสหรัฐฯน้อย ทำให้เกิดอุปทานเงินดอลลาร์สูง. มากขณะที่อุปสงค์เงินดอลลาร์สูง. น้อย เงินดอลลาร์สูง. จะมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินบาท อัตราแลกเปลี่ยนจึงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ใช้เงินบาทน้อยลง เพื่อซื้อเงินดอลลาร์สูง. จำนวนเท่าเดิม ดังนั้นในระบบนี้จึงไม่ต้องมีกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และไม่จำเป็นต้องเก็บทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศไว้เป็นจำนวนมาก ระบบนี้แบ่งออกเป็น (จวีรพรณ จาคิกวณิช ๒๕๒๓: ๔๔-๔๕)

ก. Adjustable Pegged Rate เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ต่อเนื่องมาจากระบบปริวรรตทองคำ เพียงแต่ขยายช่วงการขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนให้กว้างขึ้น โดยให้สูงขึ้นหรือลดลงไม่เกินร้อยละ ๒.๕ ระบบนี้จะกำหนดให้มีการเทียบค่าเงินของประเทศตนกับเงินสกุลหลักสกุลใดสกุลหนึ่ง หรือเงินสกุลหลักหลายสกุล (Basket Currency) ก็ได้ ระบบนี้แบ่งออก

๑) Single Currency Peg เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ตรึงค่าเงินตราของประเทศไว้กับเงินสกุลหลักเพียงสกุลเดียว เช่น ตรึงค่าเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์สูง. เป็นต้น

๒) Basket Currency Peg เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ตรึงค่าเงินตราของประเทศไว้กับเงินตราหลาย ๆ สกุล จะเป็นเงินตราสกุลใดบ้างขึ้นอยู่กับลักษณะเศรษฐกิจ และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละประเทศ

ข. อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว (Float) เป็นการปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเคลื่อนไหวไปตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อหาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เหมาะสม

แล้วจึงกำหนดค่าภายหลัง โดยที่รัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซง แบ่งออก

๑) อัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวร่วมกัน (Joint Float) ประเทศที่ใช้ระบบนี้ ได้แก่ ประเทศในตลาดร่วมยุโรป โดยปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างใกล้ชิด กล่าวคือถ้าอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศหนึ่งประเทศใดเปลี่ยนแปลงไป ประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันก็จะเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนตามไปด้วย การเคลื่อนไหวของระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบนี้ เรียกว่า Snake ปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงประเทศสมาชิกและหลักการบางอย่าง โดยให้ชื่อใหม่ว่า Super Snake แต่ยังคงผูกค่าเงินระหว่างประเทศสมาชิกไว้ร่วมกันอยู่

๒) อัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวเป็นอิสระ (Independent Float) เป็นระบบที่ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจ ประเทศที่ใช้ระบบนี้ ได้แก่ ประเทศอุตสาหกรรมที่มีภาวะการเงินมั่นคง แต่ประสบกับภาวะเงินเฟ้อสูง เช่น สหรัฐฯ, ญี่ปุ่น, อังกฤษ เป็นต้น

๓) อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบควบคุม (Managed Float) ระบบนี้จะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงตามอุปสงค์และอุปทานของเงินตรา โดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะคอยควบคุมไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนผันผวนมากเกินไป

ประเทศต่าง ๆ ได้เลือกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในแบบที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และเป็นระบบที่สามารถสร้างความมั่นคงให้กับทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศตนได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

๑. อุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเคลื่อนไหว อุปสงค์ที่แท้จริงของเงินตราต่างประเทศ คือจำนวนเงินตราต่างประเทศที่ประเทศหนึ่งต้องการใช้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าและบริการที่นำเข้า, จำนวนเงินทุนที่ต้องการส่งออกนอกประเทศ และจำนวนเงินโอนหรือบริจาคที่ต้องการส่งออกนอกประเทศ โดยปริมาณสินค้าเข้าเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดปริมาณเงินตราต่างประเทศที่ต้องการ และการขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยน อุปทานของเงินตราต่างประเทศ คือปริมาณเงินตราต่าง-

ประเทศที่มีอยู่ จะมากหรือน้อยขึ้นกับ การส่งสินค้าและบริการออกขายในต่างประเทศ, เงินทุนที่ไหลเข้าภายในประเทศ และเงินโอนหรือเงินบริจาค

ถ้าประเทศใดมีการส่งสินค้าเข้ามากกว่าการส่งออก ก็จะมีความต้องการเงินตราต่างประเทศมาก จึงมีอุปสงค์มากกว่าอุปทานของเงินตราต่างประเทศ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเทียบกับเงินตราในประเทศสูงขึ้น นั่นคือต้องใช้เงินตราในประเทศจำนวนมากขึ้นเพื่อแลกซื้อเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม หรือก็คือค่าเงินของประเทศนั้นจะลดลง ในทางกลับกัน ถ้าประเทศนั้นมีการส่งสินค้าออกมากกว่าการนำเข้า ก็จะมีอุปทานมากกว่าอุปสงค์ของเงินตราต่างประเทศ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเทียบกับเงินตราในประเทศลดลง หรือก็คือจะใช้เงินตราในประเทศจำนวนน้อยลง เพื่อแลกซื้อเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม

๒. ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ (อุตม เกิดพิบูลย์ ๒๕๑๖: ๑๒๓-๑๒๔)

หมายถึง บันทึกของการแลกเปลี่ยนทางการเงิน ที่เกิดขึ้นระหว่างประชากรในประเทศกับประชากรในต่างประเทศช่วงระยะเวลาหนึ่ง บันทึกรายการเหล่านี้ประกอบด้วย การชำระมูลค่าสินค้าและบริการ, การลงทุนระหว่างประเทศ, การให้กู้ยืมเงินระหว่างประเทศ และการเคลื่อนไหวเงินตราระหว่างประเทศในลักษณะอื่น ส่วนคำว่าประชากร จะมีความหมายรวมทั้งเอกชน, ธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐบาล

ดุลการชำระเงินเกินดุล คือ การที่ประเทศหนึ่งได้รับเงินตราต่างประเทศเข้ามากกว่าที่ใช้จ่ายออกไป ติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี จะทำให้ค่าเงินของประเทศนั้นสูงขึ้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเทียบกับเงินตราในประเทศจะต่ำลง กล่าวคือจะใช้เงินตราในประเทศจำนวนน้อยลง เพื่อแลกซื้อเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม เช่น ประเทศเยอรมัน, ญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนดุลการชำระเงินขาดดุล เป็นกรณีตรงข้ามกับการเกินดุล จะเกิดขึ้นเมื่อประเทศหนึ่งใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศมากกว่าที่ได้รับมา ทำให้ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่ลดน้อยลง เป็นผลให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้น นั่นคือต้องใช้เงินตราในประเทศจำนวนมากขึ้น เพื่อแลกซื้อเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม

๓. อัตราดอกเบี้ย หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นการ

โยกย้ายเงินทุนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง เพื่อต้องการผลตอบแทนที่สูงกว่า จะมีผลให้จำนวนเงินตราต่างประเทศในประเทศที่มีการโยกย้ายเงินทุนออกนั้นลดน้อยลง ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเปลี่ยนแปลงไป เช่น ถ้าคนไทยเห็นว่าการลงทุนในสหรัฐอเมริกาให้ผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนในประเทศ ก็จะมีคนไทยนำเงินทุนไปลงทุนในสหรัฐอเมริกามากขึ้น จึงมีความต้องการเงินดอลลาร์สำรองสูงขึ้น ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สำรองกับเงินบาทสูงขึ้น หรือก็คือราคาของเงินดอลลาร์สำรองในรูปของเงินบาทจะแพงขึ้น

๔. นโยบายของรัฐบาล มีผลต่อการขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยน นโยบายนี้แยกออกเป็น

ก. นโยบายทางตรงของรัฐบาล เป็นนโยบายที่รัฐบาลใช้แล้วจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งนโยบายเหล่านี้จะถูกใช้ผ่านธนาคารกลาง ได้แก่

๑) การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน เช่น การเข้าแทรกแซงโดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน หรือการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้เพื่อการนำสินค้าใหม่ เพื่อเข้าไว้สูง

๒) การลดค่าเงิน คือ การที่ค่าของเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับทองคำหรือเงินตราสกุลหลัก เช่น เดิมอัตราแลกเปลี่ยน ๒๐.๕๐ บาท ต่อดอลลาร์สำรอง. เมื่อมีการลดค่าเงินบาทซึ่งเทียบกับเงินดอลลาร์สำรองลงร้อยละ ๑ อัตราแลกเปลี่ยนจะเปลี่ยนเป็น ๒๐.๗๐๕ บาท ต่อดอลลาร์สำรอง.

๓) การเพิ่มค่าเงิน คือ การที่ค่าของเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งมีค่าเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับทองคำหรือเงินตราสกุลหลัก เช่น เดิมอัตราแลกเปลี่ยน ๒๐.๕๐ บาท ต่อดอลลาร์สำรอง. เมื่อมีการเพิ่มค่าเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์สำรองขึ้น ร้อยละ ๑ อัตราแลกเปลี่ยนใหม่จะเป็น ๒๐.๒๕๕ บาท ต่อดอลลาร์สำรอง.

ข. นโยบายทางอ้อมของรัฐบาล เป็นนโยบายที่รัฐบาลใช้ในการลดหรือเพิ่มค่าใช้จ่ายของคนในประเทศ ซึ่งมีผลต่อการสั่งสินค้าเข้า, ส่งสินค้าออก ตลอดจนทั้งจำนวนและปริมาณความต้องการเงินตราต่างประเทศ ในที่สุดจะส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนต้องเปลี่ยนแปลงไป นโยบายเหล่านี้ คือ

๑) นโยบายการเงิน เป็นเครื่องมือที่ธนาคารกลางใช้เพื่อควบคุมปริมาณเงินในประเทศ ได้แก่

ก) การเพิ่มหรือลดอัตราเงินสดสำรอง เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ขยายเครดิตได้เพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งจะส่งผลต่อปริมาณการส่งสินค้าเข้า

ข) การขายหรือซื้อสินทรัพย์รัฐบาลของธนาคารกลาง การขายสินทรัพย์รัฐบาลเป็นการดึงเงินจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล ทำให้อำนาจซื้อของภาคเอกชนลดลง ส่วนการซื้อสินทรัพย์รัฐบาลเป็นการเพิ่มอำนาจซื้อให้ภาคเอกชน เมื่ออำนาจซื้อของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลต่อปริมาณการส่งสินค้าเข้าด้วย

๒) นโยบายการคลัง เป็นนโยบายที่เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของรัฐบาล เช่น การขึ้นอัตราภาษี ถ้ารายจ่ายของรัฐบาลคงที่ การขึ้นอัตราภาษีก็จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้รัฐบาล และเป็นการลดอำนาจซื้อของภาคเอกชนลง จะส่งผลให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศของภาคเอกชนลดลงด้วย

๕. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ จะมีผลต่อจำนวนและปริมาณเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน กล่าวคือ ในภาวะที่มีการว่างงานสูง รัฐบาลอาจใช้นโยบายการเงินและการคลัง เพื่อเพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ทำให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น การว่างงานจะลดลง และส่งผลให้ความต้องการปริมาณเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย เพราะมีการส่งสินค้าเข้ามา อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น หรือในกรณีที่เกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลอาจใช้นโยบายการเงินและการคลัง เพื่อลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลง ส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนลดต่ำลงได้เช่นกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัตราแลกเปลี่ยนในประเทศไทย

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) จึงได้กำหนดค่าเสมอภาคเงินบาทขึ้น เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๖ โดยกำหนดให้เงิน ๑ บาท เท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๔๒๓๒๕๕ กรัม หรือเงิน ๒๐.๔๐ บาท เท่ากับเงิน ๑ ดอลลาร์สหรัฐ. และประเทศไทยได้ผูกค่าเงินบาทไว้กับค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐ. ตลอดมา ดังจะเห็นได้ว่า ในปี ๒๕๑๔ ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศ ทำให้สหรัฐอเมริกาประกาศลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ. ลงร้อยละ ๗.๘๔ คือลดค่าเสมอภาคเมื่อเทียบกับทองคำลงเหลือ ๐.๘๑๘๕๑๓ กรัม ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ. ประเทศไทยจึงต้องลดค่าเงินบาทลงตามเงินดอลลาร์สหรัฐ. ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๕ เงินบาทจึงมีค่าใหม่เป็น ๑ บาท เท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๓๕๓๕๑๖ กรัม หรือก็ยังคงเป็น ๒๐.๔๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. นั้นเอง

ต่อมาปี ๒๕๑๖ สหรัฐได้ลดค่าเงินลงอีกร้อยละ ๑๐ คือกำหนดค่าเสมอภาคเทียบกับทองคำใหม่เป็น ๐.๗๖๖๖๖๒ กรัม ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ. ทำให้ในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๖ ประเทศไทยต้องประกาศลดค่าเงินลงตามเงินดอลลาร์สหรัฐ. โดยกำหนดค่าเสมอภาคเป็นเงิน ๑ บาท เท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๓๕๔๑๖๔ กรัม หรือยังคงรักษ้อัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ ๒๐.๔๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. พอวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖ ประเทศไทยได้เพิ่มค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ ๑ สาเหตุที่ต้องเพิ่มค่าเงินบาทครั้งนี้เพราะ การปล่อยให้ค่าเงินบาทลดลงตามเงินดอลลาร์สหรัฐ. นั้น ทำให้ค่าเงินบาทลดต่ำลงประมาณร้อยละ ๔๐ เมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ยกเว้นเงินดอลลาร์สหรัฐ. เป็นผลให้ราคาสินค้าในประเทศแพงขึ้นมาก เนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่ นำเข้าจากประเทศอื่น ขณะที่มีการค้าระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาเพียงร้อยละ ๖ เท่านั้น (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สมาคมเศรษฐศาสตร์ ๒๕๒๕: ๑) จากการเพิ่มค่าเงินบาทนี้ ทำให้ได้ค่าเสมอภาคใหม่คือ เงิน ๑ บาท เท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๓๖๔๓๓๑ กรัม หรือเป็นค่าเสมอภาค ๒๐.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. ซึ่งได้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนนี้เรื่อยมา

จนถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ จากการกำหนดค่าเสมอภาคเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. เป็นระบบ Basket of Currencies เพื่อให้ค่าเงินบาทมีความยืดหยุ่นมากขึ้นและไม่ผูกพันอยู่กับเงิน

ดอลลาร์สหรัฐ. เพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้ค่าเงินบาทต้องเคลื่อนไหวตามเงินดอลลาร์สหรัฐ. ไปด้วย ซึ่งอาจขัดแย้งกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศได้ สำหรับระบบ Basket of Currencies จะกำหนดค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราสกุลสำคัญ ๆ แทนการกำหนดค่าเงินบาทไว้กับทองคำหรือเงินดอลลาร์สหรัฐ. โดยให้ค่าเงินบาทโยงไว้กับเงินสกุลหลัก ๗ สกุล ซึ่งเลือกจากสกุลเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นสกุลเงินที่ประเทศไทยมีการค้าขายสินค้ากับประเทศนั้นมาก ได้แก่ เงินเยน, ปอนด์สเตอร์ลิง, ดอลลาร์มาร์ค, ดอลลาร์สหรัฐ., ดอลลาร์มาเลเซีย, ดอลลาร์ฮ่องกง และดอลลาร์สิงคโปร์ โดยที่บุคคลทั่วไปจะไม่ทราบว่าเงินสกุลเหล่านี้ประกอบด้วยสัดส่วนอย่างไร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเก็งกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนที่เคลื่อนไหวได้ถูกต้อง การกำหนดค่าเงินบาทวิธีนี้จะช่วยให้เงินบาทมีความยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถหาวิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมได้ ทนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา* จึงยังคงกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทยังไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐ. ตามเดิม ในอัตราซื้อ ๒๐.๓๗๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. อัตราขาย ๒๐.๔๒๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. ระยะเวลาเงินดอลลาร์สหรัฐ. มีค่าลดลง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงประกาศเพิ่มค่าเงินบาท เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๑ ขึ้นร้อยละ ๑ จึงได้อัตราใหม่เป็นอัตราซื้อ ๒๐.๑๗๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. อัตราขาย ๒๐.๒๒๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. ประเทศไทยได้ใช้อัตรานี้มาตลอด

ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยทนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จึงได้เริ่มใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบใหม่ เป็นการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (Daily Fixing) ซึ่งได้แบบมาจากประเทศเดนมาร์ก การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบนี้เป็นประเภทลอยตัวแบบควบคุม (Managed Float) ในระบบนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคอยควบคุมอย่างใกล้ชิดโดยผ่านทนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา แต่การ

*ทนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นนิติบุคคลแยกจากธนาคารแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตรา เก็บจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อทำหน้าที่รับซื้อและขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันการเคลื่อนไหวผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาด และรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้มีเสถียรภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ

กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนด้วยวิธีนี้ก็ทำเฉพาะเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันเป็นอัตราที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่ธนาคารพาณิชย์นำมาซื้อขายกันในขณะนั้น และต้องเป็นอัตราที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเห็นว่าเหมาะสม อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดนี้จะใช้เป็นอัตรากลางสำหรับคำนวณอัตราซื้อและขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าตลอดทั้งวันนั้น โดยอัตราซื้อเท่ากับอัตรากลางหักด้วยส่วนต่างไม่เกิน ๑๐ สตางค์ และอัตราขายได้จากอัตรากลางบวกด้วยส่วนต่างไม่เกิน ๔ สตางค์ สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่น ๆ * ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้ร่วมกับธนาคารพาณิชย์ ทำการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทุก ๆ วันเช่นกัน โดยใช้วิธีคำนวณอัตราซื้อขายทันที (Spot price) ของเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ. เทียบกับอัตราซื้อขายทันทีของเงินสกุลอื่นต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ. ในตลาดต่าง ๆ ดังนี้ เงินเยน ให้ใช้อัตราเปิดที่ตลาดโตเกียว หากไม่มีให้ใช้อัตราปิดที่ตลาดนิวยอร์ก, เงินปอนด์สเตอร์ลิงและเงินมาร์คเยอรมนี ให้ใช้อัตราปิดที่ตลาดนิวยอร์ก หากไม่เปิดทำการให้ใช้อัตราปิดที่ตลาดลอนดอน, เงินดอลลาร์สิงคโปร์ ให้ใช้อัตราปิดที่ตลาดสิงคโปร์, เงินดอลลาร์ฮ่องกง ให้ใช้อัตราปิดที่ตลาดฮ่องกง และเงินดอลลาร์มาเลเซีย ให้ใช้อัตราปิดที่ตลาดมาเลเซีย อัตราแลกเปลี่ยนเหล่านี้จะใช้อัตราที่รายงานโดยสำนักงานรอยเตอร์เท่านั้น แล้วนำมาทำการเทียบไขว้ เพื่อหาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อเงินสกุลนั้น ๆ

ตลอดเวลาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐ. นั้นมีเสถียรภาพมาตลอด จนประชาชนรู้สึกเคยชินเลยคิดว่า เงิน ๑ ดอลลาร์สหรัฐ. จะต้องแลกได้เท่ากับ ๒๐ บาท เสมอไป จนกระทั่งช่วงต้นปี ๒๕๒๔ เสถียรภาพเงินบาทเริ่มไม่มั่นคง เนื่องจากเงินดอลลาร์สหรัฐ. มีค่าสูงขึ้นในตลาดโลก ทำให้เงินบาทมีค่าสูงตามไปด้วย ทั้ง ๆ ที่เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินอย่างมาก และมีปัญหาการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ จึงเป็นเหตุให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องประกาศลดค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. ลงถึง ๒ ครั้ง นั่นคือ

*หมายถึง เงินปอนด์สเตอร์ลิง, เยน, ดอยช์มาร์ค, ดอลลาร์สิงคโปร์, ดอลลาร์ฮ่องกง และดอลลาร์มาเลเซีย

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔ ได้ประกาศลดค่าเงินบาทลงร้อยละ ๑.๐๗ คือจากอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม มีอัตรา ๒๐.๗๕๔ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. เป็น ๒๑.๐๔ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. แม้ว่าจะทำการปรับค่าเงินบาทลงแล้วก็ตาม แต่เงินบาทก็ยังมีค่าสูงเกินความเป็นจริงอยู่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเงินดอลลาร์สหรัฐ. มีค่าสูงขึ้นอีก และอัตราดอกเบี้ยในสหรัฐฯ และตลาดยุโรปดอลลาร์ก็สูงขึ้น ทำให้ปริมาณเงินไหลออกนอกประเทศมากขึ้น ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงประกาศลดค่าเงินบาทลงอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม โดยลดค่าเงินบาทลงอีกร้อยละ ๔.๐๗ เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. นั่นคือจากอัตราแลกเปลี่ยน ๒๑.๐๐ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. เป็น ๒๓.๐๐ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. พร้อมกันนั้นได้ยกเลิกการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ. ตามความเหมาะสม ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินสกุลอื่นก็ให้ใช้วิธีการเทียบไขว้ตามเดิม

ต่อมาเมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๔ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้มาตรการ Swap ซึ่งเป็นมาตรการประกันความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ. โดยกำหนดให้อัตรากลางในการแลกเปลี่ยนเป็น ๒๓.๐๐ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ. ซึ่งได้ใช้เรื่อยมาจนถึงสิ้นปี ๒๕๒๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปมาตรการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาท (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๕: ๑๔)

- ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๖ - ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เงินบาทจึงมีค่าเสมอภาคเทียบกับทองคำบริสุทธิ์หนัก ๐.๐๔๒๓๒๕๔ กรัม ต่อบาท และมีค่าเสมอภาค ๒๐.๘๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ.
- ๔ พฤษภาคม ๒๕๑๔ - เงินบาทลดค่าลงตามเงินดอลลาร์สหรัฐ. จึงมีค่าเทียบเท่ากับทองคำลดลงร้อยละ ๗.๘๔ เป็น ๐.๐๓๙๓๕๑๖ กรัมต่อบาท แต่ค่าเสมอภาคเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ.ยังเท่าเดิม
- ๑๐ เมษายน ๒๕๑๖ - เงินบาทลดค่าลงตามเงินดอลลาร์สหรัฐ.อีก จึงมีค่าเสมอภาคเทียบกับทองคำลดลงร้อยละ ๑๐ เป็น ๐.๐๓๕๔๑๖๔ กรัมต่อบาท แต่ค่าเสมอภาคเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ.ยังเท่าเดิม
- ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖ - ปรับค่าเงินบาทเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ เทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. ค่าเสมอภาคของเงินบาทจึงเปลี่ยนเป็น ๒๐.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. และเทียบกับทองคำหนัก ๐.๐๓๖๔๓๓๑ กรัมต่อบาท
- ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ - ยกเลิกการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. และให้ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบ Basket of Currencies
- ๗ สิงหาคม ๒๕๒๑ - ปรับค่าเงินบาทเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑ เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ.
- ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ - ยกเลิกอัตราแลกเปลี่ยนแบบเดิม หันมาใช้ระบบ Daily Fixing
- ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔ - ปรับค่าเงินบาทลงร้อยละ ๑.๐๗ เทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. และมีอัตรากลางที่ ๒๑.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ.
- ๑๕ กรกฎาคม - ปรับค่าเงินบาทลงอีกครั้งเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ.ร้อยละ ๘.๗ โดยมีอัตรากลาง ๒๓.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. และยกเลิกระบบ Daily Fixing ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ.เอง

การปรับค่าเงินบาท กรกฎาคม ๒๕๒๔*

การปรับค่าเงินบาทลงในเดือนกรกฎาคม เป็นการปรับครั้งที่สองของปี ๒๕๒๔ โดยครั้งแรกได้ปรับเมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ซึ่งเป็นการปรับค่าเงินบาทลงในขอบเขตของระบบ Daily Fixing กล่าวคือมีการปรับค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. ลงร้อยละ ๑.๐๗ หรือจากอัตราแลกเปลี่ยน ๒๐.๗๔๔ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. เป็นอัตราใหม่ ๒๑.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. นับว่าเป็นการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ. ลงเพียงเล็กน้อย

แต่พอ ๑๔ กรกฎาคม ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. ลงอีกร้อยละ ๔.๗ หรือจาก ๒๑.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. เป็น ๒๓.๐๐ บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ. ซึ่งนับได้ว่าเป็นการปรับค่าเงินบาทครั้งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยผ่านมาในระยะ ๔ ปี ในการปรับค่าเงินบาทครั้งหลังนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีจุดมุ่งหมายอยู่ ๒ ประการ (ชนิดฐากำภู ๗ อยุธยา และคณะ ๒๕๒๔: ๑) คือ

๑. ป้องกันการลดลงของเงินดอลลาร์ระหว่างประเทศ ที่จะถึงขีดอันตรายต่อเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ต้องขายเงินดอลลาร์สหรัฐ. เป็นจำนวนมากในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ต่อเนื่องมาจนถึงกลางเดือนกรกฎาคม ทั้งนี้เพราะวงการค้าธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ขาดความมั่นใจในค่าเงินบาท เนื่องจากค่าของเงินบาทได้ค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้นตามค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐ. ทั้ง ๆ ที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่ได้เอื้ออำนวยให้ค่าเงินบาทแข็งขึ้นอย่างแท้จริง ดังนั้นการปรับค่าเงินบาทลงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จึงเป็นการสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับค่าเงินบาท

๒. เพื่อกระตุ้นการส่งออกและชะลอการนำเข้าในระยะกลาง โดยมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า และดุลการชำระเงินที่เรื้อรังมานาน และมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต

*การปรับค่าเงินบาทในที่นี้ต่อไปจะหมายถึง การลดค่าเงินบาท เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ. เท่านั้น

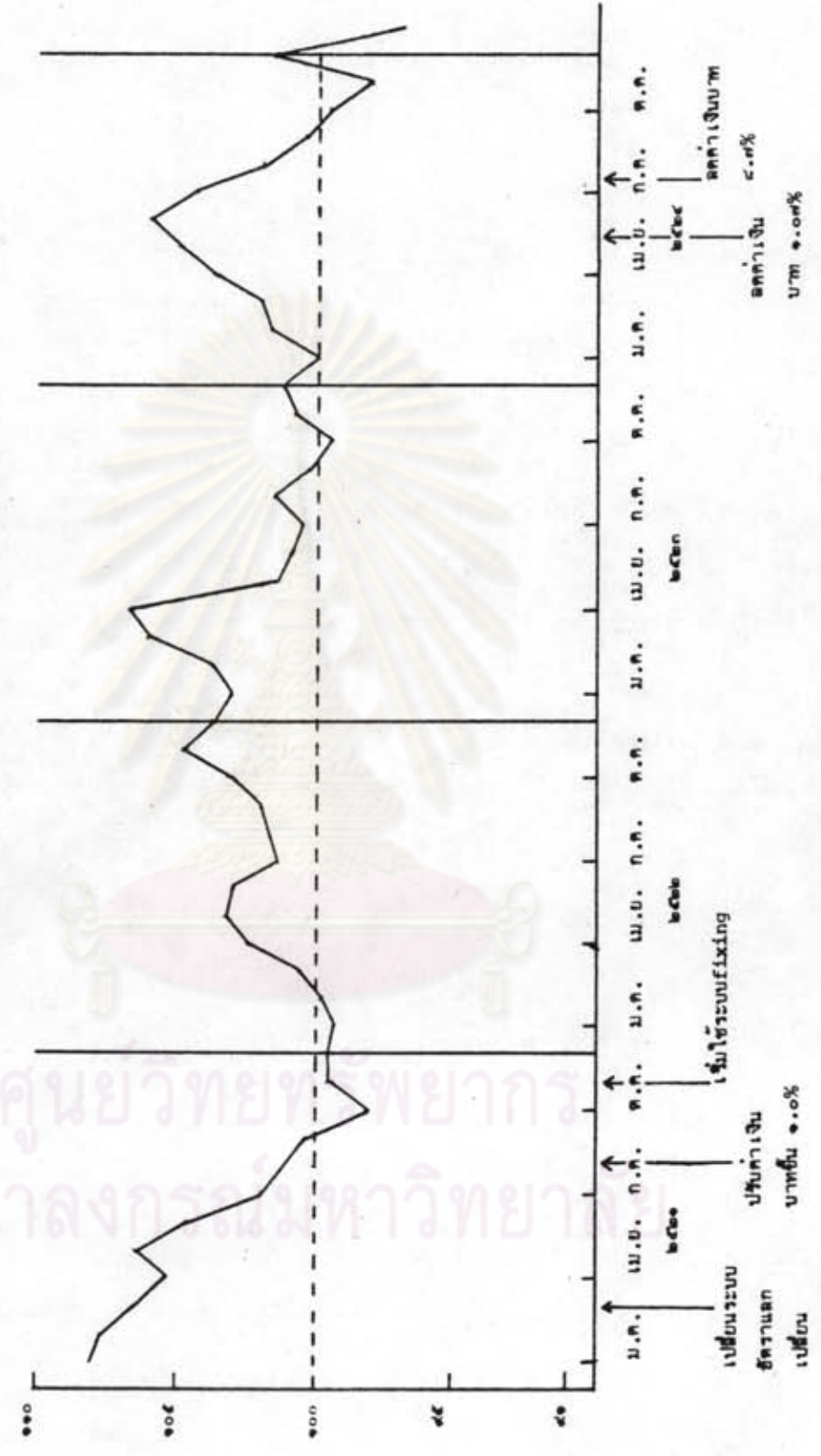
สาเหตุของการปรับค่าเงินบาท

๑. ในช่วงแรกของปี ๒๕๒๔ ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาดุลการค้า และดุลการชำระเงินอย่างมาก ในด้านดุลการค้าประเทศไทยมีการขาดดุลมาตลอด โดยเฉพาะในช่วงแรกของปี ๒๕๒๔ มียอดดุลการค้าขาดดุลสูงถึง ๓๑,๐๕๒ ล้านบาท เทียบกับระยะเวลาเดียวกันปีก่อน มียอดขาดดุลแค่ ๑๔,๖๔๔ ล้านบาท จะเห็นว่ายอดดุลการค้าขาดดุลสูงขึ้นกว่าเดิมถึงร้อยละ ๖๖.๐๔ ในด้านดุลการชำระเงินที่ขาดดุลมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๒ ยกเว้นปี ๒๕๒๓ ที่มียอดเกินดุลจำนวน ๔,๑๗๔ ล้านบาท ทั้ง ๆ ที่ดุลการค้าในปีนั้นขาดดุลอยู่ ๔๔,๔๔๔ ล้านบาท ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ในครั้งแรกปี ๒๕๒๔ ดุลการค้าขาดดุลสูงมาก ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกมาก จึงส่งผลให้ดุลการชำระเงินขาดดุล ๔,๒๖๒ ล้านบาท เทียบกับที่เกินดุล ๑๔,๔๔๔ ล้านบาท ในช่วงเวลาเดียวกันปีก่อน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ช่วงแรกปี ๒๕๒๔ ขาดดุลการค้าเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก การที่เงินดอลลาร์สหรัฐ มีค่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น ทำให้เงินบาทที่ผูกพันอยู่กับเงินดอลลาร์สหรัฐ มีค่าสูงตามไปด้วย เช่น มีค่าสูงกว่าร้อยละ ๑๐ เมื่อเทียบกับเงินปอนด์และเงินมาร์ค และสูงกว่าร้อยละ ๕ เมื่อเทียบกับเงินเยน (ป.อภิญา ๒๕๒๔: ๒๗) นั่นคือเงินบาทมีค่าสูงเกินความเป็นจริง (Over Value) เพราะค่าของเงินบาทไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ

กราฟที่ ๒ หน้าถัดไป จะแสดงให้เห็นถึงค่าของเงินบาท ซึ่งวัดจากดัชนีเปรียบเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ จากกราฟแสดงว่า ค่าเงินบาทมีแนวโน้มสูงขึ้นตามค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐ. ซึ่งการเคลื่อนไหวของเงินบาทในลักษณะนี้จะกระทบกระเทือนต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยอย่างมาก กล่าวคือจะทำให้ราคาสินค้าออกของไทยมีราคาสูงขึ้น ในขณะที่ตลาดโลกมีแนวโน้มด้านราคาลดลง การส่งออกของไทยจึงอยู่ในภาวะขบเซา ส่วนราคาสินค้าเข้าในรูปเงินบาทจะถูกกลง จึงมีการนำเข้าสูง เป็นผลให้ดุลการค้าติดลบในระดับที่สูงด้วย

กราฟที่ ๒ สัดส่วนเงินบาทเทียบกับสกุลเงินของประเทศต่างๆ ๒๐ ประเทศ (มกราคม ๒๕๒๔ = ๑๐๐)



ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

๒. การเคลื่อนย้ายเงินทุน ในปี ๒๕๒๔ โดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคมเรื่อยมา อัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างประเทศสูงขึ้นมาก เป็นประวัติการณ์อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เช่น Prime Rate ในสหรัฐสูงถึงร้อยละ ๒๐.๕ และตลาดยุโรปดอลลาร์ก็มี Prime Rate สูงร้อยละ ๒๐ ทำให้ปริมาณเงินทุนไหลเข้าประเทศน้อยลง และปริมาณเงินทุนยังไหลออกนอกประเทศเพิ่มขึ้นด้วย เพราะประเทศไทยต้องพึ่งเงินกู้จากต่างประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ ๒๐ ของปริมาณเงินหมุนเวียนในประเทศ (ธารินทร์ นิยมาน-เหมินทร์, สัมมนา) ซึ่งเป็นอัตราเฉลี่ยทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล ดังนั้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศสูงขึ้น จึงมีการเร่งชำระหนี้ต่างประเทศคืนมากขึ้น ทั้งหนี้การค้าและหนี้เงินกู้ ทำให้มีการไหลออกของเงินทุนเป็นจำนวนมาก

๓. การเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยน การที่ดุลการค้าขาดดุลจำนวนมาก และมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศมาก จึงทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุลอย่างมาก เป็นผลให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต้องขายเงินดอลลาร์สำรองออกเป็นจำนวนมาก และในระบบ Daily Fixing เป็นระบบที่ธนาคารพาณิชย์สามารถทราบถึงปริมาณซื้อขายเงินดอลลาร์สำรองประจำวัน ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้ จึงมีการคาดการณ์ว่าเงินบาทจะลดค่าลง เลยมีการเสนอซื้อเงินดอลลาร์สำรองเป็นจำนวนมาก เพื่อเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยนที่คาดว่าจะเปลี่ยนแปลง จะเห็นว่าในช่วง ๒๕ มิถุนายน ถึง ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ทางทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต้องขายเงินดอลลาร์สำรองเพียงผู้เดียว เป็นจำนวนถึง ๒.๓ ล้านดอลลาร์สำรอง. เมื่อทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต้องขายเงินดอลลาร์สำรองเป็นจำนวนมากติดต่อกัน ทำให้เงินสำรองระหว่างประเทศของทางการลดต่ำลงมาก เมื่อคิดเทียบเป็นมูลค่าการนำเข้าจะเหลือเพียง ๒ เดือนกว่าเท่านั้น (สุฮารัทพิทย์ ก่อสันดิรัตน์ ๒๕๒๔: ๓๒) ซึ่งรวมทองคำไว้ด้วย

จากสาเหตุดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับค่าเงินบาทลง เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ

ผลจากการลดค่าเงินบาท

ภายหลังจากการลดค่าเงินบาทเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ แล้ว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ อย่างมาก ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะผลกระทบระยะสั้นที่เกิดขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปีทำการลดค่าเงินเท่านั้น ได้แก่

๑. ด้านภาวะตลาดเงินตราต่างประเทศของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา หลังจากที่ได้ปรับค่าเงินลงแล้ว ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐ. ของทุนรักษาระดับฯ ก็เข้าสู่ระดับปกติ จะเห็นได้จากตารางที่ ๒๗ ซึ่งก่อนหน้าการลดค่าเงินโดยเฉพาะในช่วง ๑-๑๔ กรกฎาคม ทุนรักษาระดับฯ ต้องทำการขายเงินดอลลาร์สหรัฐ. เพียงผู้เดียวถึง ๑๗๕.๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. เป็นยอดการขายที่สูงมาก พอช่วงหลังปรับค่าเงิน ๑๔-๓๑ กรกฎาคม ยอดการขายของทุนรักษาระดับฯ ลดลงเหลือเพียง ๓๒.๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. หรือตั้งแต่วันที่ ๑๔ กรกฎาคม เรื่อยมาจนถึงสิ้นปี ทุนรักษาระดับฯ ทำการขายดอลลาร์สหรัฐเพียง ๖๒.๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. จะเห็นว่ายอดการซื้อขายของทุนรักษาระดับฯ กลับเข้าสู่ปกติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ฐานะดุลการชำระเงินของประเทศที่เริ่มดีขึ้นมาตลอด และการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยนที่หมดไป

๒. ด้านฐานะเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ ตารางที่ ๒๘ พบว่า ก่อนการลดค่าเงินบาทธนาคารพาณิชย์จะสะสมสินทรัพย์ที่เป็นเงินตราต่างประเทศมากขึ้น ในช่วง ๑-๑๔ กรกฎาคม ธนาคารพาณิชย์มียอดสินทรัพย์ที่เป็นเงินตราต่างประเทศสูงถึง ๔๔๔.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. ขณะเดียวกันในด้านหนี้สินก็ลดต่ำกว่าเดิม ในช่วงเดียวกันนี้จะมียอดหนี้สินอยู่ ๑,๗๗๐.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. แต่หลังการปรับค่าเงินบาทลงทำให้เงินบาทเริ่มมีเสถียรภาพขึ้น ธนาคารพาณิชย์ก็ได้ลดการสะสมสินทรัพย์ลงต่ำกว่าเดิม ซึ่งมียอดประมาณ ๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. ยกเว้นในช่วงสองเดือนสุดท้ายของปีที่มียอดสินทรัพย์เพิ่มขึ้น เพราะเป็นการเพิ่มขึ้นตามคำสั่งออกเมื่อภาวะการส่งออกดีขึ้น ส่วนด้านหนี้สิน ธนาคารพาณิชย์ก็ชะลอการลดหนี้สินลง จะเห็นว่าช่วงครึ่งหลังหนี้สินจะมียอดใกล้เคียงกันคือประมาณ ๑,๖๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. จากเหตุผลเหล่านี้ทำให้ช่วงหลังของปี ๒๕๒๔ ธนาคารพาณิชย์มียอดเงินตราต่างประเทศขาดดุลสุทธิ ๕๖๔.๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. ต่ำกว่าช่วงแรกของปีที่ขาดดุลสูงถึง ๔๔๐.๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. แสดงว่า ธนาคารพาณิชย์เริ่มมีฐานะทางด้านเงินตราต่างประเทศดีขึ้นกว่าเดิม

ตารางที่ ๒๗ ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์สวอป. ของทุนรักษาระดับฯ สุทธิแยกเป็นองค์ประกอบ^{๑/}

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สวอป.)

ปี ๒๕๒๔	ฐานะดุลการชำระเงิน	การเปลี่ยนแปลงของ หนี้สุทธิธนาคารพาณิชย์ (+=หนี้เพิ่ม; -=หนี้ลด)	ปริมาณซื้อขายของทุนฯ สุทธิ (รวมSwap) (+=ทุนซื้อ; -=ทุนขาย)
มกราคม	๔.๔	-๔๖.๔	-๗๑.๔
กุมภาพันธ์	-๑๐๖.๒	+๑๓๖.๖	+๔๔.๔
มีนาคม	-๔๑.๔	+๔๕.๓	+๑๗.๐
เมษายน	๔๐.๔	-๔๖.๔	-๑๕๓.๖
พฤษภาคม	๖๖.๐	-๑๑๒.๕	-๔๔.๐
มิถุนายน (๑-๑๔)	๒๔.๐	+๗๔.๑	+๔๔.๑
(๑๔-๓๐)	-๗๔.๖	-๑.๔	-๗๗.๔
กรกฎาคม (๑-๑๕)	๑๔.๔	-๒๐๔.๔	-๑๗๕.๔
(๑๖-๓๑)	-๗๒.๔	+๕๒.๓	-๓๒.๓
สิงหาคม	๑๓.๒	-๑๔.๗	-๑๕.๔
กันยายน	-๒๔.๒	+๖๐.๗	+๑๔.๑
ตุลาคม	๕๖.๔	-๗๓.๓	-๖๗.๔
พฤศจิกายน	๑๖.๔	-๓๕.๔	-๒๔.๒
ธันวาคม	๓๓๔.๑	-๒๐๖.๒	+๖๐.๒
รวม	๘๒.๖	-๓๓๑.๗	-๔๖๔.๑

^{๑/} องค์ประกอบฐานะดุลการชำระเงินและฐานะหนี้สุทธิของธนาคารพาณิชย์ รวมกันไม่พอดีกับปริมาณซื้อขายของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เนื่องจากการตีราคาสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ และรายได้จากการลงทุนภาครัฐบาล ซึ่งตามปกติไม่นำมาขายให้ทุนรักษาระดับฯ

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

๓. ด้านอัตราค่าพรีเมียในการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐ.ล่วงหน้า ก่อน ๑๕ กรกฎาคม ผู้ที่มีธุรกิจเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ มีความไม่มั่นใจในค่าเงินบาท จึงพากันซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐ.ล่วงหน้ามากขึ้น เป็นผลให้อัตราค่าพรีเมียในเดือนมิถุนายนสูงถึงร้อยละ ๖.๘-๑๐.๕ ต่อปี และช่วง ๑-๑๕ กรกฎาคม อัตราค่าพรีเมียก็อยู่ในระดับร้อยละ ๖.๐-๘.๘ ต่อปี สูงกว่าอัตราค่าพรีเมียในระดับปกติที่คิดเพียงร้อยละ ๑.๕-๒.๐ ต่อปีอย่างมาก (สุภชัย พาณิชภักดิ์, สัมมนา) พอหลังจากการลดค่าเงินบาทแล้ว อัตราค่าพรีเมียก็เริ่มลดลงเข้าสู่ระดับปกติ ดังปรากฏในตารางที่ ๒๘

๔. ด้านเงินสำรองระหว่างประเทศ (ตารางที่ ๒๘) โดยเฉพาะส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศในช่วงปลายปี ๒๕๒๕ ก็เริ่มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลจากดุลชำระเงินที่เกินดุล แม้ว่าสิ้นปี ๒๕๒๕ ยอดเงินสำรองระหว่างประเทศรวมทองคำด้วยจะมีเพียง ๒,๗๕๒.๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ. เป็นยอดที่น้อยกว่าปีก่อนที่มีจำนวน ๓,๐๕๔.๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ.ก็ตาม ที่เป็นเช่นนี้เพราะทองคำช่วงปลายปี ๒๕๒๕ มีราคาลดต่ำลง ทำให้การตีมูลค่าทองคำลดต่ำลงด้วย เป็นผลให้เงินสำรองระหว่างประเทศลดต่ำลงกว่าปีก่อน

๕. ด้านการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของตัวแทนรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนั้น ตารางที่ ๒๘ เห็นได้ว่า ระดับปกติที่รับซื้อขายเงินตราต่างประเทศของตัวแทนฯ ในส่วนกลาง จะประมาณเดือนละ ๓-๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ.เศษ แต่ในช่วงพฤษภาคมและมิถุนายนระดับการซือขายต่ำลงกว่าเดิม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก (ขนิษฐา กำนู ณ อยุธยา และคณะ ๒๕๒๕: ๖) การลดค่าเงินบาทในเดือนพฤษภาคม ทำให้ประชาชนและตัวแทนฯ เหล่านี้เกิดความไม่มั่นใจในค่าเงินบาท และคาดว่าจะมีการลดค่าเงินบาทลงอีก จึงพากันเก็บเงินตราต่างประเทศไว้ ในขณะที่เดียวกันก็อาจมีการลักลอบซือขายในตลาดมืด ซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนที่สูงกว่าทางการ จึงเป็นผลให้ปริมาณการซื้อขายที่ปรากฏอยู่ในระดับต่ำกว่าความเป็นจริง ภายหลังจากการลดค่าเงินบาทแล้ว ยอดการซื้อขายเงินตราต่างประเทศก็กลับเข้าสู่ระดับปกติ ในส่วนของตัวแทนฯ ที่เป็นสาขาที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน

๖. ดุลการค้าและดุลการชำระเงิน ภายหลังจากการลดค่าเงินบาท ยอดดุลการค้าและดุลการชำระเงินก็ดีขึ้นกว่าเดิม ดังแสดงตารางที่ ๓๐ ในครึ่งแรกของปี ๒๕๒๕ มียอดขาดดุลการค้าสูงถึง ๓๑,๐๕๒.๐ ล้านบาท เทียบกับระยะเดียวกันในปีก่อนมียอดขาดดุลการค้าเพียง

๑๘,๖๕๔.๐ ล้านบาท ส่วนครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ มียอดขาดดุลการค้า ๓๒,๖๒๔.๐ ล้านบาท ต่ำกว่าระยะเดียวกันปีก่อนที่มีการขาดดุล ๓๖,๗๕๕ ล้านบาท สำหรับดุลการชำระเงิน ช่วงครึ่งปีแรก มียอดดุลการชำระเงินขาดดุล ๕,๒๖๑.๗ ล้านบาท แต่ครึ่งหลังดุลการชำระเงินกลับมียอดเกินดุลถึง ๗,๗๕๒.๔ ล้านบาท ทำให้ยอดรวมในปี ๒๕๒๔ มีดุลการชำระเงินเกินดุล ๒,๔๙๐.๖ ล้านบาท ส่วนประกอบของดุลการค้าและดุลการชำระเงิน จะแยกพิจารณาดังนี้

ก. การส่งออก หลังการลดค่าเงินบาทแล้ว ทำให้สินค้าออกในรูปเงินดอลลาร์-สรอ.มีราคาถูกลง ผู้ส่งออกจึงสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้มากขึ้น และทางการยังได้ใช้มาตรการอื่น ๆ ประกอบ เพื่อกระตุ้นภาวะการส่งออกที่ขบ เขาให้ดีขึ้น มาตรการเหล่านี้ ได้แก่ การลดอากรขาออกของข้าว ยาง ดีบุก และปลาป่น, การลดภาวะสำรองข้าว, การยกเลิกระบบโควต้ามันสำปะหลัง ข้าว และข้าวโพด พร้อมทั้งอนุญาตให้ส่งออกได้เสรียิ่งขึ้น จากผลเหล่านี้ ทำให้มูลค่าการส่งออกช่วงครึ่งหลังของปีเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าราคาในตลาดโลกจะมีแนวโน้มลดลงก็ตาม การส่งออกในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ เทียบกับระยะเวลาเดียวกันในปีก่อนจะเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๒๒.๗ ในขณะที่ครึ่งแรกของการส่งออกอยู่ในภาวะขบ เขาเมื่อเทียบกับปีก่อน จะเพิ่มเพียงร้อยละ ๘.๑

	อัตราเพิ่ม	
	ครึ่งแรกของปี ๒๕๒๔ เทียบกับปี ๒๕๒๓	ครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ เทียบกับปี ๒๕๒๓
มูลค่าส่งออกรวม	๘.๑	๒๒.๗
สินค้าออกหลัก	๑๑.๖	๒๔.๖
สินค้าย่อย	๒.๔	๑๔.๔

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในด้านของปริมาณการส่งออกสินค้าหลัก ตารางที่ ๓๑ จะเห็นว่าแนวโน้มการส่งออกในช่วงหลังดีขึ้นกว่าเดิม เช่น ข้าวในครึ่งหลังของปี ๒๕๒๔ เทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน จะมีปริมาณการส่งออกสูงกว่าเดิมร้อยละ ๓๑.๒ ต่างกับช่วงครึ่งปีแรกที่มีปริมาณการส่งออกต่ำกว่า

ปีก่อนถึงร้อยละ ๒.๔ สินค้าอื่น ๆ ก็มีการส่งออกเพิ่มขึ้น ยกเว้น กุ้งสด และคิงคอง ที่มีอัตราการส่งออกต่ำกว่าปีก่อน

ตารางที่ ๓๒ แสดงถึง มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญบางรายการ จะเห็นว่ามูลค่าการส่งออกเทียบกับปีก่อนจะเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม สรุปแล้ว ภาวะการส่งออกหลังการลดค่าเงินบาทดีขึ้น

ข. การนำเข้า หลังการลดค่าเงินบาท ทำให้ราคาสินค้าเข้าเมื่อคิดเป็นเงินบาทมีราคาแพงขึ้น เป็นผลให้อัตราการนำเข้าช่วงหลังเพิ่มน้อยกว่าช่วงแรกของปี ๒๕๒๔ ดังตัวเลขต่อไปนี้

	อัตราเพิ่ม	
	ครั้งแรกของปี ๒๕๒๔ เทียบกับปี ๒๕๒๓	ครั้งหลังของปี ๒๕๒๔ เทียบกับปี ๒๕๒๓
มูลค่าการนำเข้า	๒๐.๒	๔.๘
น้ำมัน	๑๔.๓	๗.๕
อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ น้ำมัน	๒๓.๐	๑๐.๘

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินค้านำเข้าหลัก ได้แก่ น้ำมัน ซึ่งมีอัตราการนำเข้าเพิ่มขึ้นน้อยกว่าช่วงครั้งแรกของปี ๒๕๒๔ เนื่องจากได้มีการนำก๊าซธรรมชาติมาทดแทนน้ำมัน

ตารางที่ ๒๔ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศของตัวแทนรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

(หน่วย: ล้านบาทสรอ.)

	ส่วนกลาง		สาขา		รวม	
	ซื้อ	ขาย	ซื้อ	ขาย	ซื้อ	ขาย
๒๕๒๓ มกราคม	๓.๐๔	๔.๐๔	๐.๒๐	๐.๒๑	๔.๐๔	๔.๓๐
กุมภาพันธ์	๓.๗๓	๓.๗๔	๐.๑๔	๐.๑๔	๓.๘๗	๓.๘๗
มีนาคม	๔.๒๒	๔.๑๔	๐.๑๔	๐.๑๔	๔.๓๖	๔.๓๖
เมษายน	๔.๐๐	๔.๐๐	๐.๑๔	๐.๑๔	๔.๑๔	๔.๑๔
พฤษภาคม	๓.๕๖	๓.๓๔	๐.๑๕	๐.๑๖	๓.๖๑	๓.๕๔
มิถุนายน	๓.๓๔	๓.๔๔	๐.๑๖	๐.๑๕	๓.๕๕	๓.๖๓
กรกฎาคม	๓.๔๕	๓.๕๒	๐.๑๖	๐.๑๖	๔.๑๑	๔.๐๔
สิงหาคม	๔.๓๒	๔.๑๔	๐.๒๐	๐.๑๔	๔.๕๒	๔.๓๔
กันยายน	๓.๔๕	๓.๕๖	๐.๑๗	๐.๑๗	๔.๐๒	๔.๑๓
ตุลาคม	๔.๕๔	๔.๖๒	๐.๑๔	๐.๑๔	๔.๗๗	๔.๘๐
พฤศจิกายน	๔.๖๐	๔.๕๑	๐.๑๔	๐.๑๗	๔.๗๔	๔.๕๘
ธันวาคม	๔.๕๕	๔.๕๓	๐.๒๑	๐.๒๑	๔.๖๖	๔.๗๔
รวม	๔๘.๕๐	๔๘.๕๑	๒.๑๗	๒.๑๕	๕๐.๕๗	๕๐.๖๖
๒๕๒๔ มกราคม	๔.๓๖	๔.๓๔	๐.๒๕	๐.๒๕	๔.๖๑	๔.๖๓
กุมภาพันธ์	๓.๖๔	๓.๖๑	๐.๒๐	๐.๒๐	๓.๘๔	๓.๘๑
มีนาคม	๓.๗๐	๓.๘๑	๐.๑๔	๐.๒๐	๓.๘๔	๔.๐๑
เมษายน	๓.๓๔	๓.๓๕	๐.๑๔	๐.๑๔	๓.๕๒	๓.๕๓
พฤษภาคม	๒.๙๓	๒.๘๒	๐.๑๕	๐.๑๕	๓.๐๘	๒.๙๗
มิถุนายน	๒.๕๔	๒.๘๑	๐.๑๔	๐.๑๔	๒.๗๒	๒.๙๕
กรกฎาคม	๒.๘๖	๒.๘๔	๐.๑๖	๐.๑๖	๓.๐๒	๓.๐๕
สิงหาคม	๓.๖๔	๓.๖๔	๐.๒๒	๐.๒๑	๓.๘๖	๓.๘๕
กันยายน	๒.๕๒	๒.๕๑	๐.๒๐	๐.๑๔	๓.๑๒	๓.๑๐
ตุลาคม	๓.๘๖	๓.๗๗	๐.๒๐	๐.๒๐	๔.๐๖	๓.๙๗
พฤศจิกายน	๔.๓๕	๔.๔๐	๐.๒๑	๐.๒๐	๔.๕๖	๔.๖๐

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ no ๓ การชำระหนี้ และทุนสำรองระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๒

	๒๕๑๐	๒๕๑๑	๒๕๑๒	๒๕๑๓			๒๕๑๔		
				ครึ่งแรก	ครึ่งหลัง	รวมทั้ง	ครึ่งแรก	ครึ่งหลัง	รวมทั้ง
ตุลาการค่า (ล้านบาท)	-๒๒,๕๗๕.๐	-๒๕,๕๓๕.๐	-๓๗,๕๖๒.๐	-๕๔,๖๕๕.๐	-๓๖,๓๕๕.๐	-๕๕,๕๕๕.๐	-๓๙,๐๕๐.๐	-๓๒,๖๒๕.๐	-๖๓,๖๖๖.๐
ตุลาการชำระหนี้ (ล้านบาท)	-๗,๕๓๗.๕	-๑๓,๒๕๕.๐	-๗,๖๒๕.๐	๑๕,๕๕๕.๕	-๕,๓๑๕.๖	๕,๑๓๕.๐	-๕,๒๖๖.๗	๗,๓๒๖.๕	๒,๕๓๖.๒
ทุนสำรองระหว่างประเทศ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ.)	๑,๒๕๕.๕	๑,๒๕๓.๕	๑,๒๕๓.๕	๒,๕๐๖.๕	๒,๕๐๓.๒	-	๑,๕๖๖.๕	๒,๕๐๓.๐	-

๑/ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน

๒/ ณ สิ้นเดือนธันวาคม

ที่มา สมาคมเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตารางที่ ๓๑ ปริมาณการส่งออกสินค้าหลัก

(หน่วย: เมตริกตัน)

	ปี ๒๕๒๓		ปี ๒๕๒๔		อัตราการเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน	
	ม.ค.-มิ.ย.	ก.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-มิ.ย.	ก.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-มิ.ย.	ก.ค.-ธ.ค.
๑. ข้าว	๑,๘๕๓,๙๕๐	๙๕๕,๗๘๔	๑,๘๐๐,๗๓๑	๑,๒๔๑,๒๕๔	-๒.๔	๓๑.๒
๒. ยางพารา	๒๔๑,๔๕๖	๒๓๓,๕๖๐	๒๓๕,๙๓๒	๒๓๗,๗๓๔	-๒.๓	๑๑.๓
๓. ข้าวโพด	๕๒๒,๓๐๖	๑,๒๘๐,๒๐๕	๘๘๖,๗๙๘	๑,๖๕๒,๓๑๔	-๓.๘	๒๘.๓
๔. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	๒,๗๓๓,๘๕๕	๒,๔๘๓,๘๕๗	๒,๙๐๐,๖๒๘	๓,๓๖๐,๕๕๗	๖.๑	๓๕.๓
๕. ทุเรียน	๗,๖๒๔	๑๐,๒๔๑	๘,๘๖๐	๙,๘๗๘	๑๖.๒	-๕.๐
๖. สับปะรด	๒๐,๒๒๒	๑๓,๗๓๓	๑๘,๗๘๐	๑๑,๓๓๓	-๗.๑	-๑๗.๖
๗. น้ำตาล	๓๖๑,๘๕๒	๘๔,๘๐๕	๕๓๖,๓๗๖	๕๗๘,๕๒๕	๔๘.๒	๕๕๕.๒

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๓๒ มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญบางรายการ

(หน่วย: ล้านบาท)

	ปี ๒๕๒๓		ปี ๒๕๒๔		อัตราการเปลี่ยนแปลง จากปีก่อน	
	มค.-มิย.	กค.-ธค.	มค.-มิย.	กค.-ธค.	มค.-มิย.	กค.-ธค.
๑. ผ้าผืน	๑,๔๔๗	๑,๖๗๐	๑,๗๑๐	๒,๕๔๓	-๑๒.๒	๕๒.๓
๒. อัญมณี	๑,๗๔๑	๑,๔๔๔	๑,๔๑๕	๒,๕๗๔	๖.๕	๗๗.๖
๓. สับประตกระเบื้อง	๗๓๘	๖๕๔	๕๒๔	๑,๑๑๕	๒๕.๒	๖๐.๗
๔. ผลิตภัณฑ์ไม้	๗๐๗	๖๕๖	๖๕๔	๗๖๐	-๖.๘	๑๕.๕
๕. กากน้ำตาล	๓๒๔	๔๐	๔๑๘	๒๗๘	๒๕.๐	๕๕๕.๐
๖. สัตว์น้ำกระเบื้อง	๔๗๘	๕๐๕	๔๖๖	๕๕๑	-๒.๕	๖.๓
๗. เครื่องเพชรพลอย	๒๗๖	๒๕๗	๒๒๔	๒๕๕	-๑๘.๘	๑๖.๓
๘. ยางรีด	๘๐	๗๗	๑๐๑	๑๐๓	๒๖.๓	๓๓.๘
๙. โครมอลูมิเนียม	๘๘	๑๐๕	๘๕	๑๒๘	-๓.๕	๑๗.๕

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. เงินทุนนำเข้าภาคเอกชน พิจารณาจากตัวเลขต่อไปนี้

	เงินทุนนำเข้าสู่ทศ	
	ม.ค. - มิ.ย.	ก.ค. - ธ.ค.
๒๕๒๓	๑๘,๕๖๘	๖,๔๔๖
๒๕๒๔	๑,๑๗๖	๑๘,๑๗๔
อัตราเพิ่มร้อยละ	-๔๓.๗	๑๗๔.๑

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เห็นได้ว่า ในช่วงหลังของปี ๒๕๒๔ จะมีเงินทุนนำเข้ามาสูงกว่าช่วงแรก เนื่องจากหลังการลดค่าเงินบาท เอกชนเริ่มมีความมั่นใจในค่าเงินบาทมากขึ้น ประกอบกับทางการได้ใช้มาตรการเสริม ได้แก่ ยกเว้นการเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้นจากต่างประเทศ และประกาศใช้มาตรการ swap เมื่อเดือนกันยายนเพื่อประกันความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ. นอกจากนี้การนำเงินดอลลาร์สหรัฐเข้าประเทศก็สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เงินทุนนำเข้าภาคเอกชนเพิ่มสูงขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗. ระดับราคา พิจารณาจากตัวเลขต่อไปนี้

ระดับราคาผู้บริโภค

	ก่อนปรับค่า เงินบาท เฉลี่ย ม.ค.-มิ.ย.	หลังปรับค่าเงินบาท						หลังปรับค่า เงินบาท เฉลี่ย ก.ค.-ธ.ค.
		ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
อัตราเพิ่มจากเดือน- ก่อนหน้า	๑.๔	-๐.๑	๐.๔	๑.๑	๐.๘	๐.๕	๐.๖	๐.๕
อัตราเพิ่มเทียบกับ- ระยะเดียวกันของ- ปีก่อน	๑๓.๗	๑๒.๒	๑๑.๒	๑๒.๒	๑๑.๗	๑๐.๘	๑๒.๔	๑๑.๗

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

จะเห็นว่าหลังการปรับค่าเงินบาทแล้ว ดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้นเทียบจากเดือนก่อนในอัตราที่ต่ำลง โดยเฉพาะดัชนีราคาเฉลี่ยครึ่งหลังของปีเพิ่มขึ้นแค่ร้อยละ ๐.๕ ต่างกับก่อนปรับค่าเงินบาทที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑.๔ ต่อเดือน นอกจากนี้แล้วการที่ราคาน้ำมันที่นำเข้ามาช่วงหลังไม่เพิ่มขึ้นมาก และปริมาณสินค้าเกษตรที่มีมากทำให้ราคามีแนวโน้มลดลง เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุให้ดัชนีราคาผู้บริโภคภายหลังการปรับค่าเงินบาทเพิ่มขึ้นไม่มาก จึงไม่ทำให้ปัญหาค่าครองชีพทวีความรุนแรงมากนัก และส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อหลังการลดค่าเงินบาทช่วงหลังของปี ๒๕๒๔ เฉลี่ยลดต่ำลงกว่าระยะเดียวกันในปีก่อน

๘. ด้านจิตวิทยา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนแต่ละคน ก่อนการลดค่าเงินบาท ผู้ทำธุรกิจเกี่ยวกับต่างประเทศมีความรู้สึกไม่มั่นใจในค่าเงินบาท จึงพากันซื้อเงินดอลลาร์สำรองล่วงหน้า ทำให้อัตราค่าพรีเอี่ยมเพิ่มสูงขึ้นมาก พอหลังจากการลดค่าเงินบาทแล้วประชาชนเริ่มมีความมั่นใจในค่าเงินบาทขึ้น อัตราค่าพรีเอี่ยมก็กลับสู่ระดับปกติ แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่มีการลดค่าเงินบาททำให้เกิดผลเสีย คือ ชาวบ้านทั่วไปจะไม่เข้าใจเรื่องการลดค่าเงินบาท

เลยคิดว่า การที่ทางการลดค่าเงินบาท จะทำให้เงินบาทที่ตนถืออยู่มีค่าตกต่ำลงด้วย จึงพากันขึ้นราคาสินค้าที่ตนขายอยู่ ด้วยคิดว่า เพื่อเป็นการชดเชยให้เงินที่ตนขายสินค้าได้มีค่าเท่าเดิม ทาง การจึงต้องคอยควบคุมราคาสินค้า หรือคอยกดดันพวกที่ขึ้นราคาสินค้าตามความเข้าใจที่ผิดหรือ แกล้งเข้าใจผิด จะเห็นว่า สิ่งเหล่านี้เกิดจากความไม่เข้าใจของชาวบ้าน หรือการสวมรอยของ พ่อค้าบางคน ซึ่งก็เป็นเรื่องลำบากสำหรับทางการที่จะทำให้ทุกคนเข้าใจถูกต้องได้หมดว่า เงินบาท นั้นลดค่าลงเมื่อนำไปเทียบกับเงินดอลลาร์สวอ. เท่านั้น ไม่ได้มีผลต่อผู้ใช้เงินบาทภายในประเทศแต่ ประการใด

๙. ความเชื่อถือจากต่างประเทศ ในปี ๒๕๒๔ มีหลายประเทศที่ประสบปัญหาทางการ เงินและแก้ไขโดยการลดค่าเงิน ไม่น้อยกว่า ๒๐ ประเทศ ที่ลดค่าเงินเกินร้อยละ ๑๐ (ศุภชัย พานิชภักดิ์, สัมมนา) เช่น บราซิลลดลงร้อยละ ๕๐, เกาหลีลดลงร้อยละ ๑๒, มาเลเซียร้อยละ ๘, อองกงร้อยละ ๑๗, อินเดียร้อยละ ๑๑, นิวซีแลนด์ร้อยละ ๑๕ เป็นต้น ประเทศไทยเองใน ปี ๒๕๒๔ ก็ลดค่าเงินบาทลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สวอ. ร้อยละ ๔.๗๗ เป็นการลดค่าเงินบาท เพื่อให้ตรงตามสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริง หลังการลดค่าเงินบาทก็ก่อผลดีในด้านต่าง ๆ มาก และ เงินบาทก็มีเสถียรภาพมากขึ้น โดยทั่วไปแล้ว การลดค่าเงินจะไม่มีผลต่อความเชื่อถือของต่าง- ประเทศแต่อย่างใด (เกริกเกียรติ ศิพพันธ์ เสือธรรม, สัมภาษณ์) เพราะชาวต่างชาติไม่ได้มอง แค่การลดค่าเงิน เขาจะมองถึงเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และปัญหาการเมืองระหว่าง ประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งในด้านต่าง ๆ นี้ประเทศไทยก็อยู่ในภาวะที่ยังไม่รุนแรง ดังนั้น การลดค่า เงินบาทครั้งนี้จึงไม่มีผลกระทบต่อความเชื่อถือของต่างประเทศ

๑๐. ภาวะหนี้สินต่างประเทศ เมื่อสิ้นปี ๒๕๒๔ ประเทศไทยมีหนี้สินกับต่างประเทศ ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลรวม ๗,๘๒๔.๔ ล้านดอลลาร์สวอ. เป็นหนี้ภาครัฐบาลร้อยละ ๖๔.๖ ของหนี้สินทั้งหมด (ศุภชัย พานิชภักดิ์, สัมมนา) การลดค่าเงินบาทจะเป็นผลเสียในหนี้ที่ กู้ยืมเป็นเงินดอลลาร์สวอ. เพราะทั้งเอกชนและรัฐบาลต้องรับภาระในหนี้ที่เป็น เงินบาทเพิ่มขึ้น แม้ว่าหนี้ส่วนใหญ่ของรัฐบาลเป็นหนี้ระยะยาว ๑๐-๒๐ ปีก็ตาม แต่ก็มีภาระด้านดอกเบี้ยสูงขึ้น

๑๑. ด้านภาวะการเงินในประเทศ ก่อนการลดค่าเงินบาท ภาวะการเงินในประเทศ อยู่ในภาวะค่อนข้างตึงตัว จากตารางข้างล่างนี้ แสดงการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าก่อนการปรับค่าเงินบาท อัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง แต่หลังการปรับค่าเงินบาทลงแล้ว ทางการยังได้ใช้มาตรการส่งเสริมการส่งออก และสนับสนุนการนำเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศ เข้ามา เป็นผลให้ภาวะการเงินช่วงหลังของปีมีสภาพคล่องดีขึ้น เห็นได้จาก อัตราดอกเบี้ยเริ่ม ลดลงต่ำกว่าช่วงก่อนการปรับค่าเงินบาท ยกเว้น Prime Rate ที่อัตราดอกเบี้ยยังคงสูงอยู่ช่วง หนึ่งก่อน จึงค่อยลดลง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศยังอยู่ในระดับสูง ทำให้เกิดภาวะเงินตึงตัวภายในประเทศอย่างรุนแรง ธนาคารพาณิชย์จึงชะลอการขยายสินเชื่อ ด้วยการคงอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้นดีให้อยู่ในระดับสูง

การเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย

(หน่วย: ร้อยละ)

	ก่อนปรับค่าเงิน		หลังปรับค่าเงิน					
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
Interbank	๑๗.๔	๑๘.๐	๑๘.๐	๑๘.๐	๑๘.๔	๑๗.๘	๑๕.๔	๑๕.๕
Prime Rate	๑๖.๕-๑๗	๑๗.๐	๑๘-๑๘.๕	๑๘-๑๘.๕	๑๘.๕	๑๘-๑๘.๕	๑๗.๕-๑๘	๑๗.๐
Repurchase	๑๗.๔	๑๗.๖	๑๘.๖	๑๘.๕	๑๘.๓	๑๕.๘	๑๓.๖	๑๒.๑

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สรุปจะเห็นได้ว่า การลดค่าเงินบาทได้ก่อให้เกิดผลในด้านต่าง ๆ แก่ประเทศอย่างมาก ซึ่งในระยะสั้นนี้ก็มีทั้งผลดีและผลเสียดังกล่าว ต่อไปจะทำการศึกษาถึงผลของการลดค่าเงินบาทที่รัฐบาลคาดไว้อีกทางหนึ่ง ก็คือผลดีของการลดค่าเงินบาทที่จะมีต่อเกษตรกรว่าจะ เป็นจริงหรือไม่ โดยจะทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของชาวนากับการค้าพืชผลระหว่างประเทศเสียก่อน